

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

1 - вариант

I. Калян Санжин «Теегтэн нерэдсн частр» поэмн тасрха айслулж умшги.

Тег мини, теегм,
Теңкэн уга эңкр.
Асрад - өскөн чамаһан
Альд би мартхв!
Сарари сөөһим мануллач,
Салькарн өлгөһим саатуллач,
Нарни алтн уургари
Намаг увжад өсклэч...
Альвлин адрад оольдг
Андн оран толһад
Алды уга хайдг
Адучд бахтж йовлав.
Шүрүн килһсн арһмжиг
Шунж, кесг эвклэв.
Ора мөрнэ толһад
Ол сааж цөөдлэв.
Хама һазрт йовб чигн
Хальмг теегм сангдна,
Халуч зүркм телүлж,
«Хэрнэв!» гиж аздлна.

II. Сурврумудт хэрү өггн:

1. Калян Санж кезэ төрсмн?
2. Калян Санжин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһти:
 - «Баатр багшин өөнд»
 - «Тамара»
 - «Теегтэн нерэдсн частр»
 - «Хальмг келн»
 - «Теегин баатр»
4. «Тамара» гидг үүдэврэн шүлгч кенд нерэдсмн?
5. «Теегтэн нерэдсн частр» гидг үүдэвртэн шүлгч ямаран седв босхжана?
6. «Хальмг келн» гидг үүдэврин учр-утх нээлһти.

III. «Хальмг тег» гидг төрэр ахр текст тогтати, амн үгэр келж өггн.

1. Хальмг күүнэ жирһлд тег ямаран орм эзлнэ?
2. Хальмг теегт нерэдсн билгтирин ямаран үүдэврмүд тадн меднт?
3. Хальмг тег тана жирһлд ямаран орм эзлнэ?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

2 - вариант

I. Эрнжэнэ Константина «Аңһучин көвүн» гидг түүкин тасрха айслуиж умштн.

Зуухст, цандгудт хурен хурин тогтал усн буслм зуна халун өдр. Иим халун өдриг хальмг улс «ноха һаңһым халун» гиж келдмн.

Күн сүүдр темцэд, толһаһан бүркцхэнэ. Үкрмүд сүүлэн хүрүлэд, тесж бээж чадад, шоодраглад гүүлднэ. Хөд нег-негнэнь сүүдрт толһасан бусгулад, шооһад эңклэд зогелдна.

Хаалһар, халцха һазрар нүцкн көлөр ишкж йовж болхш: хээрэд, хуухлад, цонаһад бээнэ. Зо деегүр жирлзсн жирлһнэ бийнь эн халунд хээлжэх бээдлтэ, тег теңгр хойрин хоорндаһур медг-үлг жирлзнэ.

Һал үдин алдн. Буслжах хээснэс һарчах ур мет аһар ам-хамрар орж ирвлзнэ.

Һаңһр-Һаңһр гиһэд нег темэтэ күн ардан көвүһэн сундлсн Нармин Күнкрг өөдлэд, совр-совр хатрад йовна. Темэнэ өмн бөкнднь хойр бу сольвад дэвүрлэтэ: негнь – мөһлцг хорһлжн сумар хадг, негнь – үүрмг бурчгар хадг хйор амта хавал.

Буульдг яр-шар иңгн тасрхан уга бууляд, хээкрэд, негл мордж йовх күүкн кевтэ эгзңнэд ууляд йовна.

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Эрнжэнэ Константин кезэ төрсми?
2. Эрнжэнэ Константина төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:

«Хойр зүркн»

«Элстин уласд»

«Аңһучин көвүн»

«Һалан хадһл»

«Байн тег»

4. «Аңһучин көвүн» гидг үүдэврин һол дүр заатн.
5. «Һалан хадһл» гидг үүдэвртэн түүрвөч ямаран һол төрмүд босхжана?
6. «Хойр зүркн» гидг үүдэврин учр-утх цээлһтн.

III. «Хальмг авьясмуд» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Хальмг авьясмудын тускар тадн ю меднт?
2. Хальмг авьясмудын тускар бичсн үүдэлтнриг заатн.
3. Ямаран авьясмуд тана өрк-бүлд күцэгднэ?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

3 - вариант

I. Санһжин Босян «Теегм» гидг үүдэврин тасрха айслулж умштн.

Ээжинм альхн болгсн
Энкр төрсн теегм –
Оньдин мини дүүжинм,
Оньдин мини шивэм.
Умш элсн болһнлань
Өвкнрин көлсн зуурата,
Уняртсн шарлжга аһарлань
Эжинм уург холята.
Цадх өлсх хойрадм
Чилгч уга булгм,
Даарх, көрх кемдм
Даңгин халута һулмтм.
Ө-шуһу модн,
Өндр уул угаһар
Давста нурһн деерән
Тегш халцхадан өсклэ.
Орчлңгин соньн хамгиг
Үзхдм герлән зүүлһлэ,
Олыг дахад йовхдм
Өвр деерәсн буулһла.

II. Сурврумудг хэрү өгтн:

1. Санһжин Бося кезэ төрсмн?
2. Санһжин Босян төрсн һазр - усна нер чикәр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:

«Теегм»
«Һурвн хурһн»
«Хальмг цэ»
«Наташа Качуевская»
«Өнчнэ кишгнь өвртнь»

4. «Өнчнэ хөвнь өвртнь» гидг үүдэврин һол дүринь заатн.
5. «Төрскни күүкд» гидг дегтртән түүрвөч кенэ тускар бичсми?
6. «Теегм» гидг үүдэврин учр-утх цээлһтн.

IV. «Хальмг цэ» гидг төрәр ахр текст тогтатн, амн үгәр келж өгтн.

1. «Цэ шиңгн болв чигн хотын дееж» гиж юн учрар келгднэ?
2. Хальмг цээд нерәдгдсн ямаран үүдэврмүд меднт?
3. Тана өрк-бүлд хальмг цээһин ямаран авъясмуд күцөгднэ?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

4 - вариант

I. Доржин Баснгин «Теегин цолд» гидг келврин тасрха айслууж умшгн.

Кир- кемжэн уга өргн көдэ теегин нурһн кевтэн адрг садрг хойрар конднц, ут уга дүүрц. Цагин бээдл ора болчкад жора билэ. Амн цээм һапта халун салыкна үлэлһнд өөдлж, аһарт халһрен, будһрен шар тоормиг дахж, бас мини хотна ишкэ гермүдин уган өөд хадж цоонгржасн болх.

Дөрвн үзг, нээмн зовкд э - чимэн уга, таг таңхм дүлэ, уудьврта цаһан күдн уняртж, зунын цунцг халун хар хурмш гериг шарж, амнд шүлсн өткрэд, салыкнд шатсн урл зөркэтэд, сүүдр дахж сунж кевтсн нохан шүлснь хагсад, кинь давхцад һанняд ирхлэ, чачрлдг сүүдр олдшго, цаһсн ундан хэрүлдг усн күртдго, көлсән арчдг альчур уга, көлән халун шораһас хальчлдг башмг уга кеерин күүнэ седкл ямаран кевэр бүтцгүрдг болх?

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Доржин Басн кезэ төрсмн?
2. Доржин Баснгин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Туурмж»
 - «Эзн»
 - «Тоһруна туск баллад»
 - «Теегин цолд»
 - «Чик хаалһ»
4. «Туурмж» гидг үүдэврэн түүрвэч кенд нерэдсмн?
5. «Теегин цолд» гидг үүдэвртән түүрвэч ямаран тор босхжана?
6. «Эрэсэн төлэ» гидг үүдэврин учр-утх цээлһтн.

III. «Төрсн һазрм» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Күүнэ жирһлд төрсн һазр ямаран чинр зүүжэхинь хальмг бичэчирин үүдэврмүдэр дамжууж цээлһтн.
2. Төрсн һазр-уснаннь тускар келж өгтн.
3. Тана аэмгэ нертэ улсин нерд заатн.

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

5 - вариант

I. Тачин Анжан «Салдсин эк» гидг түүкин тасрха айслуиж умшгн.

Иигэд сөөнь өрөл давтл Баранкинд нэр шуугв. Өмтн тарад, хэрхмн болад ирхлэ, Баранк босад:

- Нэ, күүкд минь, «үгинь - утхтань сэн, нээрин - ахрнь сэн» гиж келдг. Нааран цуглрж ирэд, дээнэ келэр йовад, мөнд ирснднь байрлад, Бөмбөд нерэдсн нээрт орлцсндтн ханжанав. Мана өмн кех - күцэх ик төрмүд бээнэ. Көдлмшэрн, зуг көдлмшэрн орн-нутган дөннж, өөдэн һархднь тулг болх улс - таднт. Олн таднап үзэд бээхлэрн, Саһан үзсн болад, урд үзсн му тоотан цугинь мартнап.

Биитн ода чигн таднларн хамдан сээхн жирһлип тосхлтд оряц арһтап. Хойр көлм хооран хэртл, эн хойр һарм атхдган ууртл таанртан, үрдүдтэн, нүдн - амн болад йовх седклтэв, юңгад гихлэ, би - салдсин экв, - гиж келэд, Бөмбин ээм түшэд, Баранк босв.

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Тачин Анжа кезэ төрсмн?
2. Тачин Анжан төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Дармин хар толһа»
 - «Хальмг келн»
 - «Эцкин сүл бичг»
 - «Мини тулг»
 - «Багштан»
4. «Саһин көвүд» гидг үүдэврэн түүрвэч кенд нерэдсмн?
5. «Салдсин эк» гидг үүдэвртэн түүрвэч ямаран төр бөсхжана?
6. «Дармин хар толһа» гидг үүдэврин учр-утх цээлһтн.

III. «Гөрэсн – теегин ан» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Гөрэснэ тускар ю меднг?
2. Эн аңгиг харлһна төлө Хальмг Таңһчд ямаран керг күцэгднэ?
3. Гөрэснд нерэдгдсн ямаран үүдэврмүд тадн умшлт?

11-гч класс. Хальмг утх-зожъял

6 – вариант

I. Нармин Морхажин «Хар келн тоһрун» гидг романа тасрха айслууж умшгн.

Өргн тег эңгдэн көкрэд, намчрад одсн бээнэ. Теңгр йир цегэн, деер көкрнэ. Тенд – эдүкн күрисн өндр толһа деер – хар шовун хан ширэдэн суусншң делгү теегэн харвад, живрэн сөвсн сууна.

Моһа мет матхлизж гүүсн, оһн судл-шиирэн бийэсн иигэн-тиигэн салһсн һашун Сала гидг һолын белчрэр эргэд, нег цөөкн баран һарад ирв. Омн бийднь – хойр-һурвн мөртэ күн, дарунь цар, темэ татсн тергд, ардаснь ацата үкр туусн, ардан темөһән көтлсн мөртэ улс дахлдв.

Өмн йовсн улсас негнь тасрад, довтлад һарад одв. Күлг түүг эрен мет жора сулдсиг олзлад, шивсн шавр мет шуугад одв. Деернь суусн күн чһн хаврин аһарт согтсн, хальгсн зүркән бәрж эс чадсн кевтэ, сагһрсн үсән сержңсн салькнд делсэд, һасн мет шовав.

II. Сурврмудг хэрү өгтн:

1. Нармин Морхаж кезэ төрөмн?
2. Нармин Морхажин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:

«Санж»
«Эңгин нег көвүн»
«Манц һол»
«Хар келн тоһрун»
«Сталинград»

1. Нармин Морхаж номин халхар ямаран төрэр шинжт кесн билэ?
2. «Хар келн тоһрун» гидг үүдэврин һол төрнь цөөлһтн.
3. «Сталинград» гидг үүдэврин учр-утхинь цөөлһтн.

III. «Дөрвн зүсн мал» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Кезэн-кезэнэс нааран хальмгуд асрж йовсн дөрвн зүсн малын тускар келж өгтн.
2. Хальмг тохма малын тускар ю меднт?
3. Малч күүнэ эрдмд нерэдгдсн ямаран үүдэврмүд меднт?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

7 - вариант

I. Көглтин Даван «Ухана буцлт» гидг поэмин тасрха айслулж умшгтн.

Худгшң нүк малтж,
Өтрлж цуг алвтарн,
Отг-нутг, ээмгэри
Орж бүгтх болв.
Темдгтэ туужд үлдсн
Төр өдрэс авн
Төмр шовуна харлсн
Төрскн нутг өтрлж,
Һазр дор орж,
Һаслң зовлң эдлж,
Сохр нумн кевтэ,
Солң герл үзлгө
Нар, хавр, ноһа,
Намчрсн цецгүд мартж,
Көк теңгрин дүр,
Көгшиднь зүүндән үзж,
Көөркс, удан бээв ...

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Көглтин Дава кезэ төрсмн?
2. Көглтин Даван төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
«Сар-Герл»
«Өмтин сээхн апрель»
«Үннэсн цөкрсн угав»
«Ухана буцлт»
«Жаңһр, Хоңһр альдвт»
4. «Сар-Герл» гидг үүдэврэн түүрвөч кенд нерэдсмн?
5. «Ухана буцлт» гидг үүдэвртән түүрвөч ямаран төр босхжана?
6. «Герэсн» гидг үүдэврин учр-утхинь цээлһтн.

III. «Баатрлыг дуулвр «Жаңһр» гидг төрэр ахр текст тогтатн, ами үгэр келж өгтн.

1. Баатрлыг дуулвр «Жаңһрин» тускар тадн ю меднт?
2. Жаңһрин баатрмудын нерд заатн.
3. Нертэ жаңһрчнрин нерд заатн.

8 - вариант

I. Инжин Лижин «Харалта өдрмүд» гидг үүдэврин тасрха айслулж умшгн.

Эмтэр дүүрсн вагон болһна үүдинь терүнэ дахуль болгч салдемуд хааһад, һазаһаснь күдр төмрөр төдгчкнэ. Вагон дотр шахцлдсн улс эмд бээх арһ ухалад, һурвн давхр харһа нар деер арһта орм булалдад, бичкдүдтэн хот өгидэд, шууглдад бээцхэнэ. Вагон дунд төмр беш «буржуйка» бээнэ. Терүг халулж, шатах түлэ хээлдж бээцхэнэ, жиң киитнэс хальчлх арһ терүнд бээнэ гиж, терүнд хальмгуд шүтж бээцхэнэ.

Вагоднь цуһар дүүрсн эшелон болһн күржннж көндрэд, уужмур һарад бээнэ. Терүнэ ардаснь дахлдж, дарукнь йовна. Эшелон болһна һарч йовлһн аһу ик өвдкүр терүнд йовх улсин седклд үүдэнэ.

Таш-пиш гисн ээтәһәр поезд ормасн көндрхлэ, төрски һазр болн хальмг эмтн хоорндк мөңк залһлдан тасрсн болж соңсгдна. Дивное күртл үдшэгч дууһан өргэд, доңһдулж ирсн хальмг теегин мөңк иньг – салькн, һарлцен улсасн хаһцад, ормдан, тендэн үлдсн болж, элстихнэ зүрклдг тачал үүдэнэ ...

«Сивр тал! Сивр тал!» гинәд, эргмдэн, өмнән зарлжах мет, дууһар паровоз хээкрэд йовна.

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Инжин Лиж кезә төрсмн?
2. Инжин Лижин төрсн һазр - усна нер чикәр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Ольдан күүкн»
 - «Юрий Клыков»
 - «Харалта өдрмүд»
 - «Бадм цецгин туск домг»
 - «Экин келвр»
4. «Мартгдшго нерд» гидг дегтрән түүрвәч кенд нерәдсмн?
5. «Харалта өдрмүд» гидг үүдэвртән түүрвәч ямаран төр босхжана?
6. «Экин келвр» гидг үүдэврин учр-утхинь цээлһтн.

III. Хальмгудыг Сиврүр туулһсна төрәр ахр текст тогтатн, амн үгәр келж өгтн.

1. Хальмгудыг Сиврүр туулһсна төрәр тадн ю меднт ?
2. Хальмг утх-зокъялд эн һашута төр яһж хаһлгдсмн.
3. Тана өрк-бүлд хальмгудын туужин эн халхин тускар ямаран тодлврмуд хадһлгдна?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

9- вариант

I. Бадмин Алексейин «Алтн шорад даргддго» гидг үүдэврн тасрха айслулж умштн.

- Адуч, чамаг мини сүл герэс күцэх гиж меднэв. Мини хойр сара царгвзнос өгчк. Дэкэд эн мини ордениг Кермд өгчк. Герэслэд хадһлж йовг. Намаг үкж одхла, эн Широлагин нег начальник авчкх, эс гиж хайчкх, - гийһэд, Пүрвэ колс арчдг бор альчур дотрас Улан Тугин орден һарһад, зүн альхн деерэн тэвчкэд, барун альхарн һурв дэж илчкэд, Адучд өгчкв.

Түрүн авгтан Адуч Пүрвэлэ зүткдэд хөрхөр седжэлэ. Кен болв чигн гемндг, кен чигн эцдг, болв гемнсен күн эдгдг гиж керлдхэр седчкэд, үүриннь нүд болн эцэд, чинэн-чидлэн алдсн цогцинь үзчкэд, дэкэд Пүрвэ ондан улсла эдл эвлүллһэр болдг күн бишинь сээхн меддг Адуч терүнэ келсн үг – герэслин үг болжана, гиж санв. Адуч ирэд һарсна маңһдуртнь Жалхан Пүрвэ өңгөж тисн зэңг ОК-ан баракас ирв. Тиигэд, хойр жил дундурт дээнэ халун һалд шатлго һарсн Пүрвэ, эн Ар Уралын тайга дунд күд чолу чавчлһнд болн киитн, чиигтэ бетон зөөлһнд бээсн чидлэн геһһэд, хөрн хойр наста цагтан өңгөв.

II. Сурврмудг хэрү өгтн:

1. Бадмин Алексей кезэ төрсмн?
2. Бадмин Алексейин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Зултрһн – теегин ноһан»
 - «Цаһан толһа»
 - «Алтн шорад даргддго»
 - «Эцкин сүл үг»
 - «Арнзлын гүүдл»
4. «Алтн шорад даргддго» гидг үүдэврн һол дүринь заатн.
5. «Алтн шорад даргддго» гидг үүдэвртэн түүрвэч ямаран төр босхжана?
5. «Эцкин сүл үг» гидг үүдэврн учр-утхинь цөөлһтн.

III. Хальмг цергчнриг Широковск ГЭС тосхлһнд туулһсна төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Хальмг цергчнриг Широковск ГЭС тосхлһнд туулһсна төрэр тадн ю медит?
2. Хальмг утх-зокъялд эн һашута төр яһж халһгдемн.
3. Тана өрк-бүлд хальмгудын туужин эн һашута йовдлын тускар ямаран тодлврмуд хадһлгдна?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

10- вариант

I. Хоньна Михайлын «Улан бадм болхув» гидг үүдэврин тасрха айслулж умшгн.

Кемр намаг
уга болсн цагт,
Күүкд мини,
медтн: би һазрт
Төрүц кевтшгов.
Хавртнь нарнур девшхув,-
Теегин улан
бадм цецг болхув.
Кемр, намаг
уга болсн цагт,
Күүкд мини,
медтн: нанур хаврт,
Таньл, үзлэн
дахулад иртн, күлэнэв,
Теегин улан
бадмин нүдэр үзнэв.

II. Сурврумудг хэрү өгтн:

1. Хоньна Михаил кезэ төрсмн?
2. Хоньна Михайлын төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
«Адуч»
«Чи медхмч, Смоленскин һазр»
«Элст – Таңһчимм хотн»
«Эцкимм һазр»
«Миша Черный гиснь – бив!»
4. Хоньна Михайлын түрүн шүлгин неринь заатн.
5. «Чи медхмч, Смоленскин һазр» гидг үүдэвртэн түүрвэч ямаран тор босхжана?
5. «Эцкимм һазр» гидг үүдэврин учр-утхинь цөөлһтн.

III. «Бамб цецг» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Бамб цецгин тускар тадн ю меднт?
2. Хальмг билгтнрэс кен, ямаран үүдэвр бамб цецгг нерэдж бичемн?
3. Тадн хаврт өрк-бүлэрн теегт һарч бамб цецгиг һөөхдвт?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

11- вариант

I. Сэн-Белгин Хасрин «Өнчн бөк» гидг үүдэврн тасрха айслулж умштн.

Өнчн бөк диилхд
Өмнэснь ицэд агслав,
Өргэд цоксна хөөн
Өврн бахтж зогслав.
Үрсд диилсн бөкин
Үнн батлх зөвтэ.
Түүг шүүгдсн улс
Түүмһж һутх лавта.
Сээчүд дотрас босад
Сөрсэж Инжр кель:
- Махсж ирсн, нохад
Мөрэн өгхшив,- болв.
- Мөрн нанд керго.
Марһа авсм болх!
Диилсндм цуһар ханж,
Делкән арнзл унулх.
Делкән хурдн арнзлас
Давдг мөрн бээхий?
Олнас босгсн бөкиг
Отгар нурһдад диилхий?

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Сэн-Белгин Хаср кезэ төрсмн?
2. Сэн-Белгин Хасрин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:

«Өнчн бөк»
«Дольган»
«Бичкн ялч»
«Бурата һол деер»
«Харуңһуһас һарлһн»

4. «Өнчн бөк» гидг үүдэврн һол дүринь заатн.
5. «Өнчн бөк» гидг үүдэвртән түүрвэч ямаран төрмүд босхжана?
6. «Ах-дү хойр» гидг үүдэврн учр-утхинь цээлһтн.

III. «Хальмг улсин бөк бэрлдән» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келтн.

1. Хальмг улсин бөк бэрлдәнэ тускар тадн ю меднт?
2. Хальмг баатрмудын кезэңк марһана тускар хальмг бичэчнрәс кен, ямаран үүдэвртән бичснн?
3. Тадн бөк бэрлдәһәр соньмсдвт?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

12- вариант

I. Сусен Аксена «Теегин үрн» гидг үүдэврн тасрха айслулж умшгн.

«Ааку гидгчн - өвэрц,
Акад күн. Көшхш.
Киитн күчр гиж
Көл, харнь даархш.
Цаста ус уучкна.
Цохднь цац буучкна.
Сусен өңгтэ «шуһрмг»
Сахлын үзүртнь шавшлдна.
Халун, күчтэ чавчлданд
Хойр үлд авчкна.
Нег үлдэрн чавчна,
Нег үлдэрн хатхна.
Дөрвдгч дивизин толһач -
Дурга теегин үрн.
Мөрн корпусин дундан
Мацна нүүртнь йовна.
Харцх шовуна хэлэцтэ,
Харадан живр сахлта,
Бүргд шовуна шүүрлһтэ,
Барана занчнь делсэтэ...

II. Сурврумудт хэрү өгтн:

1. Сусен Аксен кезэ төрсмн?
2. Сусен Аксена төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Зөргин хаалһар»
 - «Теегин үрн»
 - «Юрий Клыков»
 - «Төрскн тег»
 - «Хомутниковин туск ухалһн»
4. Сусен Аксена нуувч неринь заатн.
5. «Теегин үрн» гидг үүдэврн һол төрнь заатн.
6. «Юрий Клыков» гидг үүдэврн учр-утхинь цөөлһтн.

III. «Теегин алдр үрд» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Залу-зөргэрн алдршсн хальмг баатрмудын тускар ю медит?
2. Залу-зөргэрн алдршсн баатрмудт нерэдгдсн үүдэврмүд заатн.
3. Баатр улсин туск ямаран туужс өрк-бүлдтн хадһлгдн?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

13- вариант

I. Шугран Веран «Делгэ Эрднь» гидг үүдэврин тасрха айслулж умштн.

Тең хол харсач
Теегин үрн Эрдни,
Зун баатрла эдл,
Зөргтэ гисн сержант.
Мергн хаһач төвлв,
Немшин машин шатв,
Мана Эрдни давтв,
Нитгрж утан бүслв.
Бүркг хар теңгрэс
Бомб күржннж унна,
Баатр Эрдни немшүр
Болд суман илгэнэ.
Коммуна партин даалһвр
Коммунист Эрднь күцэв.
Энүг Алтн Одар
Эк - Төрскнь ачлв.

II. Сурврумудт хэрү өгтн:

1. Шугран Вера кезэ төрсмн?
2. Шугран Веран төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмудин жанринь йилһтн:
 - «Мини Төрскн»
 - «Улан өөдм»
 - «Делгэ Эрднь»
 - «Түрүн хоңх»
 - «Хальмг күүкн»
4. Шугран Веран бичсн ямаран дуд тадн меднэт?
5. «Мини Төрскн» гидг үүдэврин чинр-утхинь цээлһтн.
6. «Мини балһсна уульнц» гидг хуранһуд ямаран үүдэврмуд орсмн?

III. «Хальмг Таңһчин частр» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Хальмг Таңһчин частрин үгинь кен бичсмн?
2. Хальмг Таңһчд ямаран белгдлмүд бээнэ?
3. Хальмг улс бийэн «Улан залатнр» гиж юн учрар нерэднэ?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

14- вариант

I. Эльдшэ Эрднин «Зая-Пандит, эс гиж Эдстэ Ном» гидг үүдэврн тасрха айслулж умштн.

Зая – Пандит:

Ээжин келнэс дотань
Эн орчлнд бээхий?
Һарлцсн келнэс энкрнь
Һазр деер олдхий?
Бичг ясерулхин тускар
Урднь кесгтэн ухаллав.
Белдврн көдлмш ода
Урмдгаһар күцэж бээнэв.
Хуудм келнд орчулсан
Хэрү ясх кергтэ.
Деернь чигн орчулх
Дала зокъялмуд бээнэ.
Адһж, эркн орчулх
Үнтэ зокъялмуд заахла:
«Алтн герл», «Дорж жодв»,
«Үлгүрин дала», «Зуңкван тууж» ...

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Элдшэ Эрднь кезэ төрсмн?
2. Элдшэ Эрднин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Аавин һанз»
 - «Улан өөдм»
 - «Зая-Пандит, эс гиж Эдстэ Ном»
 - «Хавр»
 - «Ээжин зовлц»
4. Элдшэ Эрднин түрүн дегтрнь яһж нерэдгднэ?
5. «Зая-Пандит, эс гиж Эдстэ Ном» гидг үүдэвртэн түүрвөч ямаран төрмүд босхжана?
6. «Эээжин зовлц» гидг үүдэврн учр-утхинь цээлһтн.

III. «Зая-Пандит – алдр номт» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Зая-Пандитын тускар тадн ю меднт?
2. Зая-Пандитын дүр хальмг билгтирин альк үүдэврмүдт үзүлгдсн?
3. Өөрд-хальмгин туужд тод бичг ямаран чинр зүүнэ?

15 - вариант

I. Нуура Владимирин «Экин эрүн зөв» гидг үүдэврин тасрха айслуиж умшгн.

Агчмин дунд эрүл нанд
Эмд бээшго ухан орсинь
Санх болһм, хуучта гергнө
Сурвр мини чикнд доңһдна:
«Үрнәннь төлө эмд үлдэд,
Үклэн диилх экин зөвгөв.
Түүнэс даву күсл нанд
Төрүц төрэд угань лавта.
Эндр күртл заян нанд
Өрв өвдсинь медэд угав.
Өрүлг уга жульжухам эн,
Эрж бээхм – өдрим са.
Тэвсн хөвин, таньл улсин
Тэвсн тамһ эдгэд уга.
Өрүн болһн шинэс төрж,
Өврмжтэ тоотынь үрдэн секнэв».

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Нуура Владимир кезэ төрсмн?
2. Нуура Владимирин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Үгин күчн»
 - «Экин эрүн зөв»
 - «Модн болн күн»
 - «Көк буурл теегм»
 - «Багшин нерн тугар делснэ»
4. Нуура Владимирин түрүн дегтр яһж нерэдгднэ?
5. «Эрце һолын мөсн дорас» гидг үүдэврин учр-утхинь цээлһтн.
5. Түүрвөч үүдэврмүдтэн ямаран төрмүд босхна? (үлгүр олзлж келтн)

III. «Багштан ханлан оргнэв» гидг төрэр ахр текст тогтатн, ами үгэр келж өгтн.

1. Багш күүнд нерэдгдсн хальмг билгтнрин ямаран үүдэврмүд умшлг?
2. Багшин эрдм юуһарн оньчта?
3. Күндлдг багшиннь тускар келж өгтн.

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

16 - вариант

I. Балга Санжин «Күүкнэ эрүн нерн» гидг үүдэврн таерха айслууж умштн.

Хойрдгч өдрин чилгчин алднд Бадня үг келхлөрн, хальмгуд түргэр, арднь орж төрскн бичг-тамһан дасч медж авлһн эрк биш кергтэн туск, дэкод, цуг хальмгудын дигтэ цагтан һардг барин нег мөч бүрдэлһнэ туск төрэр күүндвр кехмн гисн селвг орулж өгв.

Төрүнэ тоолвр хургар хойрдгч энгдэн өргмжтөһэр батлж авгдв, болв негдгч энгдэн, шрифтин туст, шуугата күүндвр татв. Зөрм дөрвднр орс транскрипцид орхмн гисн селвгэн өгв. Зөрмсь болхла, латинск алфавит авхмн гиж селвг өгцхэв. Бадня Цеценэ хоюрн дэкнэс дөрвднрлэ халурхсн зүтклдэ келһэн эклв, төрскн келнэ бичг ямаран деер болдгиг ик учр-утхтаһар, ул-сүүртөһэр медүлж келцхэв. Эн төрэр хург нам төрүц ямаран чигн зовшөрлт күцж чадсн уга.

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Балга Санж кезэ төрсмн?
2. Балга Санжин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:

«Чонкушк»

«Заян»

«Күүкнэ эрүн нерн»

«Хаана зэрлг»

«Залһмж»

4. Балга Санж гражданск дээнэ цагт альд церглж йовсмн?
5. Балга Санжин «Йоснас даву күчн» гидг түрүн дегтр кезэ, альд барас һарв?
6. «Күүкнэ эрүн нерн» гидг үүдэвргэн түүрвөч ямаран төр босхжана?

III. «Йоста хальмг күүкд күн» гидг төрэр ахр текет тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Күүкд улсин кезэңк бээдл-жирһл медүлжэх ямаран үүдэврмүд умштг?
2. Кезэңк болн өдгэ цагин күүкдин заң-бэрцинь шинжлэд келж өгтн.
3. Күүкд күүнэ йисн эрдм нерэдтн.

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

17 - вариант

I. Балакан Алексейин «Элстин вальс» гидг үүдэврин тасрха айслууж умшгн.

Хун цаһан гермүд тосхен
Халта баһчудын цогц баахн,
Хальмгин теегт дүңгэлһж босхен
Хотл балһен – Элст сээхн.
Элстин вальс, баһчудын вальс,
Эргэд биилхд таалта айс,
Эңкр Элст зүркнд өөр,
Эн балһен – мини зөөһ.
Өргн уульнд, кок паркд
Өлзэтэ жирһлин көрң буслна,
Өнр баһчудын кишгтэ өркд
Өдр ирвэс байр икднэ.

II. Сурврумудт хэрү өгтн:

1. Балакан Алексей кезэ төрсмн?
2. Балакан Алексейин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Мана экнр»
 - «Ээж һазрм»
 - «Һурвн зург»
 - «Мини төрскн»
 - «Арвн һурвн өдр, арвн һурвн жил»
4. «Һурвн зург» гидг үүдэврин һол дүринь заатн?
5. «Һурвн зург» гидг үүдэвртән түүрвөч ямаран төрмүд босхжана?
6. «Ээж һазрм» гидг шүлгин чинр-утх цөөлһтн.

III. «Элст – хотл балһен» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Элст Хальмг Таһгчин хотл балһен болж кезэ тогтла?
2. Хотл балһсна кеермжс нерэдтн.
3. Элстин туск шүлгүд заатн.

18 – вариант

I. Буджала Егорин «Элстин бумб» гидг үүдэврин тасрха айслулж умшгн.

Эңкр мини, иньг мини,
Элстин бумб бичэ март,
Энд чини иньгүд кевтнэ,
Эдн чин хөв харсла.
Улан бадмс авч ирэд,
Олн нердин өмн тэв.
Мөңк халын өөр зогсад,
Мана жирһлин үн мед.
Шар бадмс авч ирэд,
Шатлад эрсин дор тэв.
Алтар бичэтэ нердинь умшад,
Эрүн седклгэ ахнран тодл.
Цаһан бадмс авч ирэд,
Цогц деернь арһул тэв.
Үннэ төлэ, кишгин төлэ.
Өмән өгсн көвүд тодл.

II. Сурврумудт хэрү өгтн:

1. Буджала Егор кезэ төрсмн?
2. Буджала Егорин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Төгрәш»
 - «Элстин бумб»
 - «Диилврин төлэ»
 - «Тег дундан ирхнь ...»
 - «Мини хойр башмг»

4. Буджала Егорин түрүн дегтр яһж нерэдгднэ?
5. «Элстин бумб» гидг үүдэвртән түүрвөч ямаран төр босхжана?
6. «Тег дундан ирхнь» гидг үүдэврин чинр-утхинь цөөлһтн.

III. «Диилврин өдр» гидг төрэр ахр текст тогтати, амн үгэр келж өгтн.

1. «Диилврин өдр» Эрэсэд кезэ, юн учрар темдгилгднэ?
2. Алдр Төрскән харсгч дээнэ төрт нерэдгдсн хальмг бичәнрин ямаран үүдэврмүд умшлт?
3. Эрэсэн туужин эн һашута халхин туск ямаран туужс тана өрк-бүлд хадһлгдна?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял
19 – вариант

I. Бембин Тимофейин «Хальмг келм» гидг үүдэврин таерха айслууж умшгн.

Уурган дахулад, аакм
Уурхан саң күртэсн,
Уудлад эдлж, саакм,
Уут, тулмнь тертэсн,
Уул өөдөн сунсн,
Ууд теегэр сунясн –
Уул хальмг келм!
Өлсхд – тежэл өгсн,
Өвдхд – эмчнь болсн,
Өнчнд – санань зовсн,
Өвүд – шуд элглсн,
Хатуд - девскр делгсн,
Халунд - серү татгсн –
Хальмг мини келм!

II. Сурврумудт хэрү өгтн:

1. Бембин Тимофей кезэ төрсмн?
2. Бембин Тимофейин төрсн назр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
«Итклтэ иньгин дурн»
«Бамб цецг»
«Уршгта туула»
«Хальмг келм»
«Түүмр»
4. «Бамб цецг» гидг үүдэврин хол дүринь заатн.
5. «Уршгта туула» гидг үүдэвртэн түүрвэч ямаран тор босхжана?
6. «Итклтэ иньгин дурн» гидг үүдэврин чинр утхинь цээлһтн.

III. «Төрскн келн» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Төрскн келн күүнэ жирһлд ямаран чинр зүүнэ?
2. Хальмг билгтнрэс кен, ямаран үүдэвр хальмг келнд нерэлж бичемн?
3. Төрскн келндэн хару улсин тускар меднт?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял

20 – вариант

I. Жимбин Андрейн «Түрүн хавр» гидг үүдэврин тасрха айслулж умшгн.

Генткн дорд ар үзгэс ик хар үүлн харч аашень хөөч күүкид үзгдв. Үүлн улм өөрдх дутман нигтрв. Өдр өңгөн сольв.

Нохан хөөдөн өөдмин ташуһур туухар адһв. Салькта хур асхад орв. Нохана хураж йовсн хөөднь эн хурин аю дахж гүүлдв. Салькн улм чаңһрад, хур нигтрв. Нег ик чаңһ дун өмн үзгэс һарад, хөөдин деегэр давад, дорд ар үзгд күрсн болж, Ноханд соңсгдв. Хөд даруны йосар жиев. Орү хэлэлһдг арһ уга. Нигт, ут нооснь хурд ивтрж норад, хөөдт күнд болв. Өмсч йовсн плащан Нохан тээлж авад, бээсн чидлэн хурһад, хөөдөн сөргэд йовж, эргүлэд авч ирж йовла. Генткн ик цаһан хөн Нохана хажуһар давад һарв, наадк хөөднь түүнэ ардас цүврлдв. Нохан уурлад чигн, һундад чигн уульхдан күрэд-күрэд одна.

Аш сүүлднь хур салькн хойр номһрв. Нохан хөөдтәһән зөвэр ик холд үрүдэд орксан медә бээнә. Хөөднь чигн, Нохан бийнь чигн же болж көшв. Бүкл 2-3 часин дуусн хөөдлә көөлдсн Нохан хотхрт хөөдөн зогсаһад, нег баахн цагт амрс гиж шиидв. Хөөнә хурһд дегд даарлдад, чичрлдэд бээцхәнә.

II. Сурврумудт хэрү өгтн:

1. Жимбин Андрей кезә төрсмн?
2. Жимбин Андрейн төрсн һазр - усна нер чикәр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Темән үүлн»
 - «Шиндә»
 - «Намчрж көкрсн теңгр дор»
 - «Дусал болһнд - жирһл»
 - «Таслгч эргц»
4. Жимбин Андрей олн жилин туршарт альд көдлж йолвсмн?
5. «Түрүн хавр» гидг үүдэвртән түүрвөч ямаран төр босхжана?
6. «Төрскн минь» гидг үүдэврин учр-утхинь цөөлһтн.

III. «28-гч Өärm» гидг төрәр ахр текст тогтатн, амн үгәр келж өгтн.

1. Төрскән харсгч Алдр дэәнә цагт Хальмг Таңһч кезә сулдхгдла?
2. Төрскән харсгч Алдр дэәнә төрәр бичгдсн үүдэврмүд заатн.
3. Дэәнә ветеранмудт нерәдсн йөрәл тогтатн.

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял

21 – вариант

I. Амр-Санана Антона «Арнзл» гидг үүдэврин тасрха айслууж умшгн.

Манж бичкн ташмган өргэд, арһулхар Арнзлын күзүнд күргв, жолаһан сулдхв. Арнзл гүүнэр ки авчкад, шовун мет ниссн болад, шурһж уралан зүткв. Негл агчмин дотр Сувсиг тер күцэд, ууд метклдв. Нүдн чирмх хоорнд Арнзл нер туурсн хурдн Сувсиг ардан үлдәһэд, ата-марһа авад, әмтнд бийән магтулв.

Тер мээдрин эргцд болсн урданд әмтнд эс күлэгджәсн сонһн ончта хойр йовдл үзгдв: негдгчнь – Ховдгахна хойр ажрһ мацнад һарч ирцхәсн уга; хойрдгчнь – угатя Манжин мөрн Арнзл мацнад һарч, ата-марһа авб...

Арнзлын тускар әмтнә күр болн магтал улм икәр шуугв.

Арнзлан унсн Манжин дөрә тал әмтн гүүлдәд ирәд бәәхлә, Эрднин дотр бийнь дөрү-һуру болад, түүрчүләд, бизһрүләд бәәв.

Кесг улс Манжиг йөрәһэд, магтал келв...

II. Сурврумудг хәрү өгтн:

1. Амр-Санана Антон кезә төрсмн?
2. Амр-Санана Антона төрсн һазр - усна нер чикәр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Муудран көвүн»
 - «Арнзл»
 - «Теегт»
4. Амр-Санан Антона орс келәр бичсн «Мудрешкин сын» гидг романых хальмг келнд кен орчулсмн?
5. «Муудран көвүн» гидг үүдэвртән түүрвәч ямаран төр босхжана?
6. «Арнзл» гидг үүдэврин чинр-утхинь цәәлһтн.

III. «Хальмг Таңһч» гидг төрәр ахр текст тогтатн, амн үгәр келж өгтн.

1. Хальмг оln әмтнә түрүн съезд кезә, альд болсмн?
2. Хүвсхлин хөөн Хальмг Таңһч тогтлһнд орлсн нертә улсин нерд заатн.
3. Эн үүлдәчнрт нерәдгдсн ямаран үүдэврмүд тадн умшлг?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял
22 – вариант

I. Бадмин Серэтрин «Теегин үрн төлэдэн» гидг үүдэврн тасрха айслуулж умштн.

Наласн өргн теегтэн ослэв,
Нарни халунд шатч тахшлав,
Хальмг теегин үрн төлэдэн
Хээлнһү жөөлн седклтэ боллав.
Догшн киитнд даарал, көрэд,
Даңдж, түрж йовсн күүг
Ээмдэн көдрсн девлиннь хормаһар,
Эңкрлж, халхлх эрүн седклтэв.
Хальмг теегин үрн төлэдэн
Хасн сумнас ээдгэ зөргтэв,
Агсад ирсн хортна өмнэс,
Аакуһан дураһад, ордг авъястав.
Хатмл баахн нурһта болвчн,
Хонһр, Жанһран дурасн чидлгэв.
Күрэд, шүүрэд атхсн хөөн
Көлинь ишкүллгэ шивдг авъястав.

II. Сурврумудт хэрү өгтн:

1. Бадмин Серэтр кезэ төрсмн?
2. Бадмин Серэтрин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Домбр»
 - «Мини нарта өрүн»
 - «Теегин үрн төлэдэн»
 - «Кишгэн таднд өгнэв»
 - «Төрскн келн»
4. Бадмин Серэтрин түрүн дегтрнь яһж нерэдгднэ?
5. «Төрскн келн» гидг үүдэвртэн түүрвэч ямаран төр босхжана?
6. «Теегин үрн төлэдэн» гидг үүдэврн учр-утхинь цээлһтн.

III. «Хальмг улсин зевсгүд» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Хальмг улсин ямаран зевсгүд тадн меднт?
2. Нертэ домбрчнрин нерд заатн.
3. Хальмг зевсгүд татдг билгтирт нерэдгдсн ямаран үүдэврмүд тадн умшилт?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял
23 – вариант

I. Баснга Баатрин «Булһна үкл» гидг үүдэврин тасрха айслулж умшгн.

- Наснчн баһ биш, кукн. мини бийм арвн нээмтэдэн чини эцкдчнь ирэд, эзн болад бээһэд бээвшүв. Тер дотр теднчн чини ээмдк хувцичнь халлж, өричн өвдкэж зарх, гесичнь өлскж, төрскичнь сануулж зовах улс гидг теднчнь биш, - гиж Цаһан келчкэд, күүкндөн санан зовад, нүднь гилц-гилц гийһэд, уульх бээди һарад одв.

«Ач иктэ аав-ээж, ач-жич, төрл-садн хамг зөв гихлэ, арһ Булһнд йир уга. Тедниг медэд, зөвөн өгэ бээтл, Булһн, бийнь цумрхалж, хажһр гиж йир чадн уга. Аав-ээжин аюһар бээх зөвтэ мөн. Нам теднэн эс тевчхлэ, нань кенэн тевчхв ...» гих зүсн-зүүл ухан Булһнд орад бээнэ. Нег бийд Булһн дотран хаһ тустлан уурлад, нүдндк нульмсндан күч күрч ядад, босч сууһад бээв. Тер заагт экин келсн жөөлн, итклтэ үгмүд Булһниг тогтнулад бээв.

II. Сурврмудг хэрү өгтн:

1. Баснга Баатр кезэ төрсмн?
2. Баснга Баатрин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Экин туск частр»
 - «Булһна үкл»
 - «Чүүчэ»
 - «Кенз байн»
 - «Күмн өврж ханшго йовдл»
4. Баснга Баатрин түрүн дегтрнь яһж нерэдгднэ?
5. «Булһна үкл» гидг үүдэвртэн түүрвэч ямаран төр босхжана?
6. «Экин туск частр» гидг үүдэврин учр-утхинь цөөлһтн.

III. «Баснга Баатрин нертэ хальмг үндсн театр» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Хальмг үндсн театр кезэ секгдсн?
2. Кезэ эн театрт Баснга Баатрин нерн зүүлһгдсн?
3. Баснга Баатрин нертэ үндсн театрт тэвгдсн ямаран наадд тадн үзлт?

11-гч класс. Хальмг утх-зокъял
24 – вариант

I. Манжин Нимгрин «Шар ямана арсн» гидг үүдэврн тасрха айслулж умштн.

Уһаһад арчж оркснла эдл жилмһр сээхн со.

Чилн цаһан дүүрн теңгрт, цудхж орксн мет, цаһан сар цаглиш уга ик холас цән-цән гийһэд, цаһан цасн бүркж орксн һазр хэлэж бээнэ.

Төмр хуһрм киитн. Цааран-нааран йовсн үкрин көлд ишкгдсн цасн шухтнна.

Ик цаһан һазр деер йилһрэд һарсн баран – Очра хотн. Өмтн унтад, нег нөөрэн авсн цаг. Киитнд тесч кевтж эс чадад, иигэрэн-тиигэрэн йовсн үкрмүдин эс сонсад, нег ноха кевтртэн кевтн кевтж, хая-хая боң-боң хуцад бээнэ.

Нань йир э уга. Э уга унтж кевтсн хотна дорд ар бийдк жолмин эркнэ хаһрхаһар генткн һал пард гийһэд шатчкад, цааранднь шатад герл һарад бээв.

II. Сурврмудт хэрү өгтн:

1. Манжин Нимгр кезэ төрсмн?
2. Манжин Нимгрин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
 - «Хар модн көшүр»
 - «Шар ямана арсн»
 - «Эн цуһар хавр»
 - «Залхуһитн яахв?»
 - «Аду өский, аду!»
4. «Һашута үнн» гидг хураңһуд ямаран үүдэврмүд орсмн?
5. «Хар модн көшүр» гидг үүдэвртэн түүрвэч ямаран төр босхжана?
6. «Шар ямана арсн» гидг үүдэврн учр-утхинь цээлһтн.

III. «Хальмгин ууһн бичэчнр» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Хальмг ууһн бичэчнрин нердинь заатн.
2. 20-30 жилмүдин утх-зокъялын һоллгч төрмүд заатн.
3. 20-30 жилмүдт Манжин Нимгр хальмг утх-зокъял делгрүлһнд ямаран тэвцэн орулсмн?

11-гч класс. Хальмг утх-зохъял
25 – вариант

I. Санжин Николайин «Будгата бор керэ» гидг үүдэврин тасрха айслулж умшгн.

Бор керэ
Бурһен модна
Бүчр деер
Бээгн келнэ:
- Бурһен модн,
Бичэ нээхлич.
Бичкн хужмлым
Бичэ унһанич.
- Бичкн хуужмлычнь
Бүчр деерэн
Бэрэд бээдг
Болзгнь чилв.
-Бүчрэн хармһен
Бурһен модн
Би чамаг
Бүрүһөр идүлнэв.

II. Сурврумудг хэрү өгтн:

1. Санжин Николай кезэ төрөмн?
2. Санжин Николайин төрсн һазр - усна нер чикэр заатн.
3. Эн үүдэврмүдин жанринь йилһтн:
«Үвлэр ирсн дурн»
«Будгата бор керэ»
«Өвкнрин һазр»
«Төрскн школ»
«Хатхмр зег»
4. Санжин Николайин бичкдүдг нерэдгдсн ямаран дегтрмүд меднт?
5. «Хатхмр зег» гидг дегтрт орсн шүлгүд юунд нерөдөмн?
6. Санжин Николайин үүдэлтин тускар ю меднт?

III. «Өдгэ цагин хальмг бичэнр боли шүлгчир» гидг төрэр ахр текст тогтатн, амн үгэр келж өгтн.

1. Өдгэ цагт үүлджэх хальмг бичэчнрин, шүлгчнрин нерд заатн.
2. Өдгэ цага билгтнрин ямаран үүдэврмүд тадн меднт?
3. Тааста бичэчин эс гиж шүлгчин тускар келж өгтн.